

การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2*

DEVELOPING THE PROGRAM OF TEACHERS DEVELOPMENT ON PROBLEM-BASED
LEARNING INSTRUCTION FOR SCHOOLS UNDER NONGBUA LUM PHU PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

อลงกรณ์ ต้นกันยา¹, ประสงค์ สายหงษ์²
Alongkorn Tonkanya¹, Prasong Saihong²
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1,2}
Mahasarakham University, Thailand.^{1,2}
Email : Along.Tonk@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 2) เพื่อพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จำนวน 300 คน จาก 25 โรงเรียน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย คือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนต้นแบบ จำนวน 4 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์และแบบประเมินโปรแกรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง

ผลการวิจัยพบว่า 1.การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 มีสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2. โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ประกอบด้วย 1)หลักการ 2)วัตถุประสงค์ 3)เนื้อหา 4)วิธีดำเนินการ และ 5)การประเมิน ผลโปรแกรม และผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : 1. โปรแกรมพัฒนาครู 2. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน 3. การพัฒนาครู

ABSTRACT

The objectives of this research article were 1) to study the current state and the desirable state of problem-based learning instruction of schools under Nongbua Lam Phu primary educational service area office 2, 2) to develop the program of teacher's development on problem-based learning instruction for schools under Nongbua Lum Phu primary educational service area office 2. The sample group consisted of 300 teachers from 25 schools under Nongbua Lum Phu primary educational service area office 2. Key informants were 4 persons consisted of administrators and teachers from 2 pilot schools and 5 luminaries. Research instruments were questionnaire, interview and program assessment form. Statistics for analyses data were mean, percentage, standard deviation and PNI_{modified}.

The research result were found that; the current state of problem-based learning instruction of schools under Nongbua Lam Phu primary educational service area office 2 overall were at moderate level and the desirable state overall were at high level. The program of teachers development on problem-based learning instruction for schools under Nongbua Lum Phu primary educational service area office 2 consisted of 6 elements 1) principle, 2) objective, 3) content, 4) program implementation and 5) program evaluation and the program suitability and possibility assessed both overall were at high levels.

Keywords : 1. Teachers Development Program 2. Problem-base Learning Instruction 3. Teachers Development

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-พ.ศ. 2561) ได้กล่าวถึงการพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ที่เป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ จึงกำหนดแนวทางการปฏิรูปการพัฒนาครู โดยมีมาตรการหลักข้อที่สอง คือ พัฒนาครู คณาจารย์ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้สามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem based learning หรือ PBL) เป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเป็นการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่ จากการใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นในโลกความเป็นจริงเป็นบริบทของการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์และคิดแก้ปัญหา รวมทั้งได้

ความรู้ตามศาสตร์ในสาขาวิชาที่ตนศึกษาด้วย การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จึงเป็นผลมาจากกระบวนการทำงานที่ต้องอาศัยความเข้าใจและการแก้ปัญหาเป็นหลัก (มัทธรา ธรรมบุศย์, 2545) ผู้เรียนจะนำความรู้ไปใช้จริงในอนาคต นอกจากนี้ผู้เรียนยังมีโอกาสได้เสนอหรือเสริมสร้าง (Contribute) อย่างสร้างสรรค์ให้แก่สังคม ดังนั้นบริบทของการเรียนรู้จึงมีความสำคัญและมีความหมายกับผู้เรียนเช่นเดียวกับข้อมูล que ผู้เรียนควรจะได้รับ

การพัฒนาครูที่ผ่านมาเห็นได้ว่ามีวิธีการที่หลากหลาย ซึ่งในการพัฒนาครูยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร อันเนื่องมาจากวิธีการพัฒนาครูแต่ละวิธีมีอุปสรรคข้อจำกัดต่อการพัฒนา คือ การอบรมมีเนื้อหาไม่ตรงกับความต้องการของครู เพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานที่จัดอบรมจะเป็นผู้กำหนดหัวข้อหลักสูตรให้แก่ผู้เข้ารับการอบรม การอบรมมีระยะเวลาสั้น ไม่เหมาะกับเนื้อหาและการจัดอบรมมักจะจัดอบรมในช่วงเปิดภาคเรียน ครูต้องทิ้งห้องเรียน ซึ่งครูโรงเรียนขนาดเล็กไม่มีครูเข้าไปสอนแทน และเมื่ออบรมเสร็จแล้วครูไม่มีเวลาสำหรับจัดระบบความรู้หรือการผลิตสื่อ เพราะมีภาระอื่นมาก การอบรมส่วนใหญ่เน้นในหลักการ/ทฤษฎีมากกว่าการได้ลงมือปฏิบัติ จึงทำให้ครูไม่สามารถประยุกต์ใช้ข้อมูลได้และการอบรมมักจะขาดการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังพบว่า การพัฒนาครูโดยวิธีการต่างๆ นี้ ได้ก่อให้เกิดปัญหาต่อการเรียนการสอน เช่น การจัดบุคลากรเข้ารับการอบรมไม่ตรงกับงานที่รับผิดชอบ หลังจากเข้ารับการอบรมไม่ได้นำมาขยายผลเพียงแต่ทำรายงานส่งผู้บริหารเท่านั้น รวมทั้งไม่มีการนิเทศติดตามผลหลังเข้าอบรมสัมมนา (ธีระ รุญเจริญ, 2550) จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับโปรแกรมพัฒนาบุคลากร พบว่า โปรแกรมการพัฒนาเป็นแบบแผนหรือโครงสร้างที่กำหนดกิจกรรมต่างๆ อย่างเป็นระบบซึ่งออกแบบพัฒนาขึ้นจากแนวคิดทฤษฎีหลักการเพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาแก้ไขปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมรวมทั้งเพื่อเพิ่มเติมความรู้ความสามารถทักษะในการปฏิบัติงานต่างๆ ของผู้เข้าร่วมโปรแกรมและรายงานการวิจัยเกี่ยวกับโปรแกรมการพัฒนาบุคลากรได้แก่การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาการพัฒนาครูพบว่า โปรแกรมการพัฒนาบุคลากรในด้านต่างๆ มีส่วนทำให้บุคลากรที่เข้าร่วมโปรแกรมนั้นมีความรู้ความสามารถมีเจตคติที่ดีมีทักษะการพัฒนาการทำงานและปฏิบัติงานได้อย่างเต็มความสามารถมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ดีขึ้นส่งผลให้การทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (สุวิมล ว่องวานิช, 2544; ศศิธร เขียวกอก, 2548; ประวิต เอรารวรรณ, 2548; สิริลักษณ์ สามารถ, 2554; อนันต์ พันนึก, 2554)

สภาพการจัดการศึกษาในปัจจุบันของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 มีการจัดการศึกษาหลายรูปแบบ มีการพัฒนาครูด้วยการจัดอบรมเพื่อสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอ แต่ยังไม่มีการสร้างโปรแกรมเพื่อพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีความชัดเจน และยืดหยุ่น สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับทุกโรงเรียน จึงทำให้การพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานขาดการดำเนินการที่ต่อเนื่อง

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่การพัฒนาครูและการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

2.2 เพื่อพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหาร หน่วยงานต้นสังกัดและผู้สนใจ ในการใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศเพื่อพัฒนาครู

3.2 ได้โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 สำหรับผู้บริหาร ครู หน่วยงานต้นสังกัดและผู้สนใจ เพื่อใช้ในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้แบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 1,464 คน จำนวนโรงเรียน 105 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 300 คน จำนวนโรงเรียน 25 โรงเรียน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน และสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 1 ฉบับ เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูป โดยใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง

ระยะที่ 2 การโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารและครูสถานศึกษาต้นแบบ จำนวน 4 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ซึ่งทำหน้าที่ประเมินโปรแกรมได้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม มีลักษณะเป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูป โดยใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหา เป็นฐานของสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น					
	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การกำหนดปัญหา	2.98	0.76	ปานกลาง	3.97	1.13	มาก
2. การทำความเข้าใจกับปัญหา	2.73	1.02	ปานกลาง	4.16	0.99	มาก
3. การดำเนินการศึกษาค้นคว้า	2.91	0.57	ปานกลาง	4.23	0.57	มาก
4. การสังเคราะห์ความรู้	2.79	0.94	ปานกลาง	4.06	0.57	มาก
5. การสรุปและประเมินค่าของคำตอบ	2.57	1.08	ปานกลาง	4.02	0.92	มาก
6. การนำเสนอและประเมินผลงาน	2.90	1.04	ปานกลาง	4.01	0.36	มาก
รวม	2.80	0.98	ปานกลาง	4.08	0.87	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 มีสภาพปัจจุบันโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง และมีสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

5.2 โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ประกอบด้วย 1)หลักการ 2)วัตถุประสงค์ 3)เนื้อหา 4)วิธีดำเนินการ และ 5)การประเมินผลโปรแกรมพบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และโปรแกรมโดยรวมมีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน

องค์ประกอบของโปรแกรม	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. หลักการ	4.40	0.55	มาก	4.60	0.55	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์	4.20	0.84	มาก	4.40	0.55	มาก
3. กลุ่มเป้าหมาย	4.00	1.00	มาก	4.60	0.55	มากที่สุด
4. เนื้อหา	4.37	0.67	มาก	4.63	0.56	มากที่สุด
4.1 โมดูลที่ 1 การกำหนดปัญหา	4.00	1.00	มาก	4.60	0.55	มากที่สุด
4.2 โมดูลที่ 2 การทำความเข้าใจกับปัญหา	4.40	0.55	มาก	4.80	0.45	มากที่สุด
4.3 โมดูลที่ 3 การดำเนินการศึกษาค้นคว้า	4.00	0.71	มาก	4.40	0.89	มาก
4.4 โมดูลที่ 4 การสังเคราะห์ความรู้	4.80	0.45	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
4.5 โมดูลที่ 5 การสรุปและประเมิน						
ค่าของคำตอบ	4.40	0.55	มาก	4.80	0.45	มากที่สุด
4.6 โมดูลที่ 6 การนำเสนอและประเมิน						
ผลงาน	4.60	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
5. วิธีดำเนินการ	4.20	0.84	มาก	4.60	0.55	มากที่สุด
6. สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้	4.20	0.84	มาก	4.40	0.55	มาก
7. การประเมินผลโปรแกรม	4.80	0.45	มากที่สุด	4.20	0.84	มาก
รวม	4.33	0.71	มาก	4.55	0.57	มากที่สุด

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1)การกำหนดปัญหา 2)การทำความเข้าใจกับปัญหา 3)การดำเนินการศึกษาค้นคว้า 4)การสังเคราะห์ความรู้ 5)การสรุปและประเมินค่าของคำตอบและ 6)การนำเสนอและประเมินผลงาน โดยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่นำมาเป็นองค์ประกอบในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากกระบวนการสังเคราะห์เอกสารและองค์ความรู้ของนักวิชาการที่มีความน่าเชื่อถือจากหลายแหล่งที่มา จึงทำให้มีความน่าเชื่อถือและเหมาะสมสำหรับนำมาใช้เป็นองค์ประกอบหลักสำหรับการวิจัยครั้ง และองค์ประกอบยังมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ กมลฉัตร กล่อมอิม (2560) ซึ่งได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบการใช้ปัญหาเป็นฐาน(Problem Based Learning): รายวิชาการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ซึ่งได้นำเสนอผลการวิจัยไว้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน มีลักษณะสำคัญโดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ อย่างแท้จริง ครูจะใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้น ให้เกิดการเรียนรู้และมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกัน ได้แก่ 1)กำหนดปัญหา 2)ทำความเข้าใจปัญหา 3)ดำเนินการศึกษาค้นคว้า 4)สังเคราะห์ความรู้ 5)สรุปและประเมินค่าของคำตอบ 6)นำเสนอและประเมินผลงาน และจากการศึกษาจึงทำให้พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 มีสภาพปัจจุบันโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง และมีสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก

6.2 โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ประกอบด้วย องค์ประกอบของโปรแกรม 5 องค์ประกอบ คือ 1)หลักการ 2)วัตถุประสงค์ 3)เนื้อหา 4)วิธีดำเนินการ และ 5)การประเมินผล โปรแกรมซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาโปรแกรมอย่างเป็นระบบและเป็นขั้นตอน ทำการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อนำมาวิเคราะห์ และเป็นที่มาของการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ด้านเพื่อออกแบบและสร้างเป็นโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในครั้งนี้ ทำให้ผลการประเมินโปรแกรม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า โปรแกรมที่พัฒนาขึ้น มีผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมโดยรวม อยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาองค์ประกอบของโปรแกรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจะเห็นว่าโปรแกรมมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของโปรแกรมอย่างชัดเจน มีการระบุเนื้อหา วิธีดำเนินการ และประเมินผลการพัฒนาครู เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโปรแกรม ซึ่งสอดคล้องกับ ทองม้วน โยธชัย (2561) ที่ได้ทำการศึกษาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 และสร้างโปรแกรมพัฒนาครู ซึ่งมีองค์ประกอบของโปรแกรม

6 องค์ประกอบ คือ 1)หลักการและเหตุผล 2)วัตถุประสงค์ 3)เนื้อหาสาระ 4)วิธีการพัฒนา 5)สื่อการเรียนรู้ และ 6)การประเมินผลและมีผลการประเมินโปรแกรมพัฒนาครูในทิศทางใกล้เคียงกัน คือ มีผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมอยู่ในระดับมากที่สุด

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 ผู้บริหารควรเปิดใจและมอบหมายให้ครูทุกคนให้ความร่วมมือในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยกำหนดระยะเวลาในการพัฒนาตามวิธีการของโปรแกรมซึ่งยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

7.2.1 ระยะเวลาดำเนินการของแต่ละกิจกรรมในโปรแกรม มีความยืดหยุ่น สามารถปรับใช้ได้ตามความเหมาะสม

7.2.2 เอกสารประกอบการโปรแกรม สามารถค้นคว้าเพิ่มเนื้อหา หรือปรับปรุงได้ตามความเหมาะสมและบริบทของสถานศึกษาที่นำโปรแกรมไปใช้

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

7.3.1 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

7.3.2 ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้รูปแบบอื่นๆ เพิ่มเติม เพื่อให้มีความหลากหลายยิ่งขึ้น

8. เอกสารอ้างอิง

- กมลฉัตร กล่อมอ้อม. (2560). การจัดการเรียนรู้แบบการใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning): รายวิชาการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู. **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์**. 11(2). 179-192.
- ทองม้วน โยธชัย. (2561). โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). **ความเป็นมืออาชีพในการจัดการและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : แอล.ที.เพรส.

- ประวิต เอราวรรณ์. (2548). การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูในโรงเรียนกรณีศึกษา
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มณฑรา ธรรมบุศย์. (2545). การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้โดยใช้ PBL (Problem-Based Learning).
วารสารวิชาการ. 23(3). 11-17.
- ศศิธร เขียวกอ. (2548). การพัฒนาสมรรถภาพด้านการประเมินสำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา
เปรียบเทียบผลการฝึกอบรมระหว่างการฝึกอบรมแบบดั้งเดิมและแบบใช้โรงเรียน
เป็นฐาน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). รายงานการติดตามการจัดการศึกษาขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สิริลักษณ์ สามาน. (2554). โปรแกรมพัฒนาครูเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก.
วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2544). การพัฒนามาตรฐานคุณภาพครูและผู้บริหารสถานศึกษาและการวางระบบ
การประเมินภายใน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนันต์ พันนึก. (2554). การวิจัยและพัฒนาโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.
วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

9. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วย ความกรุณาและช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประสงค์ สายหงษ์ อาจารย์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้
คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องตั้งแต่ต้นจนเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง
และขอขอบพระคุณ คณาจารย์ภาควิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคามทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ให้แก่ผู้วิจัยตั้งแต่แรกเข้าศึกษา
ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำความรู้ต่างๆ ไปปรับใช้ในการทำงานและการดำเนินชีวิตสืบต่อไป